

Márffy Ödön (1878-1959)

Orosz hadifoglyok dokkmunkásokként dolgoznak, 1917 körül

Olaj, vászon, 95x85 cm

Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön

A kép hátoldalán kiállítási cédula:

Edmund Márffy

Russische Gefangene als Dockarbeit

Ölgemälde

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft

Matrózok vagy hadifoglyok?

A festményen kikötői munkásokat látunk, amint egy mentőcsónakot leeresztenek vagy talán éppen felhúznak. A kép első látásra Márffy egyébként is kedvelt témáihoz, az evezősökhöz, halászokhoz kapcsolódik. Némi zavarra ad okot a helyes értelmezést illetően a kép baloldalán fenyegetően benyúló hajóorr, illetve a háttérben feltűnő, az egész égboltot betérítő gőzhajókból áradó füstgomolyag. A világos jelentést a mű címe adja meg, Márffy orosz hadifoglyokat ábrázolt munka közben.

Hadifestő

Márffy Ödön 1914-1918 között lovas tüzérfőhadnagyként, a sajtóhadiszállás festőjeként vett részt az első világháborúban. 1916-ban és 1917-ben a keleti fronton tartózkodott. Ebben az időszakban nagyon kevés olajfestményt készített, elsősorban a harctereken feljegyzett pillanatfelvételszerű rajzairól tudunk, melyeket a sajtóhadiszállás magyarországi és bécsi kiállításain be is mutatott (1917, 1918). Noha eredetileg meghirdetett célja ezeknek az ábrázolásoknak a dokumentálás volt, Márffy mégis festői szempontoknak alárendelve igyekezett megoldani a feladatot. A téma hangsúlyozása helyett kompozíciós kérdések foglalkoztatták. (Ez persze nem jelenti azt, hogy a rendkívül sok véráldozattal járó események ne rázták volna meg.) A Hét című lap kritikusa ezt szövé is tette a sajtóhadiszállás kiállításáról írott kritikájában 1918-ban, aki az *inter arma silent musae* örök igazságát megtagadva a következőt vallotta: „...a háború inkább használ, mint árt a pikúrának, különösen ha a primadonnaságra hajló művész érez is valamit a katonai fegyelem jótékony hatásából.” ...*Am mit szöjlunk a Márffyaokról?*” - tette fel később ironikusan a kérdést. Ezzel szemben Mednyánszky a következő megállapítást tette naplójában Márffy rajzairól: „*Ma néztem meg Márffy néhány rajzát. Nagyon érdekelnek, egy különös lázas élet van a vonalhalmoz minden részében, amellyel ő a látott tárgyat visszaadja.*” Márffy az 1918-as Műcsarnokban rendezett hadikiállításán *Hajójavítás* illetve *Matrózmunka* címen állított ki rajzokat. Ezek a művek feltehetően rajzi változatai lehettek az aukción szereplő festménynek.

Zárt-nyitott képstruktúra

Az orosz hadifoglyok megörökítése gyakori témája volt az első-világháború hadifestőinek. Az aukción szereplő festmény - ahogy az előbbieken már láttuk - csak mellékesen utal a kép elkészülésének körülményeire. Márffynál a hadifoglyok nem legyőzött ellenségként, hanem propagandisztikus szándék nélkül „álruhába” bújtatott civilként hétköznapi munkavégzésük közben jelennek meg. A figurák klasszikus kompozicionális elrendezése háromszöget alkot, melynek zártságát a különböző irányú elmozdulások, illetve a szélben álló figura bontja meg. Márffy már korábban is szívesen használta a reneszánsztól átvett hármaskompozíciót (*Három akát, Három grácia*, 1913). A zárt és nyitott elrendezés feszültségére épülő kompozíció izgalmát tovább fokozta a festőre oly jellemző, itt elsősorban a hideg színekre (kék, viola, rózsaszín) építő kolorizmus, mely vibráló ecsetvonásokkal párosult.

Vissza a Nyolcakhöz

A festmény tehát nem tartozik a megszokott háborús képek körébe, mind a téma feldolgozásában, mind kompozicionális megoldását tekintve. Ez utóbbi szempontjából sokkal inkább kötődik Márffynak a Nyolcak időszakában készült műveihez. 1915-ben még a Nyolcakkal közösen szerepelt Amerikában a „Pacific International Exhibition” című kiállításon, lényegében csak a frontra való kikerüléssel szakadt meg kapcsolata festőtársai többségével. Így a Mű-Terem Galéria aukcióján szereplő festményt Márffy egyik utolsó, a Nyolcak periódusához kapcsolódó reprezentatív művének tarthatjuk. Stílusváltásra majd a háború utáni időszakban került sor.

Kopócsy Anna

